

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ

ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΗΝ Ο ΑΙΔ. ΠΑΠΑ ΕΥΘΥΜΗΣ ΕΣΤΕΙΛΕ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΚΑΙ ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ

ΣΙΣΜΑΝΟΒΛΙΟ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΚΑΙ ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ

Εἰς Φανάριον

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,

Ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι τῇ ἀληθείᾳ πῶς σεῖς, οἱ ὅποιοι εἴσθε καὶ μεγαλείτεροι καὶ πολὺ ἐγγραμματότεροι ἐμοῦ, τὸσον ἐπιπολαίως σκέπτεσθε καὶ τὸσον ἀδαῶς καὶ ἀδεξίως θαδίζετε

Μάθετε παρ' ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου ὄντι, εἰς ὁποίαν δῆποτε δύναιμι καὶ ἂν στηρίζεσθε, πλανᾶσθε οἰκτρότατα καὶ τὴν πλάνην σας ταύτην καὶ αὐτοὶ οἱ τυφλοὶ ἀκόμη τὴν βλέπουσι διότι ἐνῶ ἔπρεπεν—ὅπως καὶ ἐγὼ ἀντελήφθην—να ἀντελήφθῃτε τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος καὶ νὰ ἰδῆτε τὰ πέριξ ὑμῶν συμβαίνοντα, τοῦναντίον ἴσως φαίνεσθε ὡσάν νὰ μὴ ἔχητε γνῶσιν τῶν πραγμάτων καὶ τῶν γενομένων καὶ τὸ χειρότερον πάντων ἐξικολουθῆτε νὰ βραδίζητε μέσα εἰς ἓν σκότος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν εἴμφορῶ νὰ ἐξηγίσω.

Ἐξετάσαντες ἐμάθετε ἤδη ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξασφαλίσῃτε Σεῖς τὴν ἡσυχίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὸ γόητρον τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς σκοτεινῆς αὐτῆς ὁδοῦ τὴν ὁποίαν πορεύεσθε· διὸ καὶ σᾶς παρακαλῶ ἐν ὀνόματι τοῦ Θεμελιωτοῦ τῆς θρησκείας μας, τοῦ γλυκυτάτου μας Σωτῆρος Χριστοῦ, Φθάνει πλέον! Συνέλθητε καὶ σκεφθῆτε ὠριμώτερον καὶ σοβαρότερον καὶ λάβετε ὑπ' ὄψιν τὴν πνευματικὴν σας τοῦλάχιστον ἰδιότητα. Τὸ πρόσωπόν μου, τ' ἄτομόν δὲν θέλω νὰ λάβῃτε ὑπ' ὄψιν, οὐδὲ νὰ μὲ συμπαθήσῃτε καὶ νὰ μὲ ἀγαπήσῃτε ἐπιθυμῶ· διότι καὶ τὰ δύο αὐτὰ μοι εἶναι

παντελῶς ἀδιάφορα. Μόνον τοῦτο εἰλικρινῶς ὀφείλετε νὰ ὁμολογήσητε καὶ νὰ παραδεχθῆτε, ὅτι δηλαδὴ ἐγὼ τὸν ἀληθῆ καὶ ἡλιοφάνερον δρόμον πορεύομαι· διότι ἐὰν τις ἐρωτήσῃ ὑμᾶς ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς Σας καὶ ποῦ θὰ σᾶς φέρῃ ἐπὶ τέλος ὁ δρόμος τὸ ὁποῖον πορεύεσθε, εἶμαι πλέον ἢ βέβαιος ὅτι δὲν εἰσθε εἰς θέσιν ν' ἀταντήσητε, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας ὁ ἰδικὸς μου σκοπὸς καὶ ὁ δρόμος τὸν ὁποῖον ἀκολουθῶ εἶναι ὀλοφάνερον καὶ πολὺ σύντομος καὶ ὀμαλός.

Ἐγὼ ἐκ τῆς ἀναχνώσεως τῶν ἱερῶν μας βιβλίων ἐσχημάτισα τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν—καὶ μὲ ὀληρῶς μου τὴν δύναμιν διακηρύττω τοῦτο—ὅτι θρησκευτικὸν μας καθήκον, γερὰ ὑποχρέωσις εἶναι ἡ ὑπακοὴ καὶ ἀγάπη πρὸς τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἀνέθηκε τὴν διοίκησιν καὶ διακυβέρνησιν τῶν μερῶν τούτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐπλάσε καὶ προώρισεν ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς καὶ ὅτι ἄλλως σκεπτόμενοι καὶ ἄλλως βιολίζοντες ἐξεγείρομεν τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Θεοῦ, οὐτινος θέλημα πάλιν εἶνε νὰ διατραχηθῆ ἡ ἡσυχία μας. Καὶ ὅμως πρὸς ὅλα ταῦτα Σεῖς, μὲ τὴν παρεῖαν τὴν ὁποίαν ἐπορεύθητε μέχρι σήμερον, καὶ μὲ τὴν πολιτεῖαν καὶ τὴν διαγωγὴν τὴν ὁποίαν ἐδίξατε, ἐπροσκαλίσσατε καὶ καθ' ὑμῶν καὶ κατὰ τοῦ Ἔθνους τὴν δυσχρέσειαν καὶ τὴν κῆν καὶ τὴν δυσπιστίαν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν ὁποίαν ὑπαγόμεθα κατὰ θεῖαν καὶ πάλιν βούλησιν καὶ παραχώρησιν. Καὶ δὲν εἶνε ἀνάγκη, νομίζω, νὰ σᾶς ἀναφέρω ἐγὼ τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἔγειναν αἰτία νὰ δυσπιστῆ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐναντίον Σας καὶ ἐναντίον τοῦ Ἔθνους· διότι Σεῖς γνωρίζετε ὑπὸ τὴν προεδρείαν καὶ τῆς ἐσσηγήσει τινος συνετάχθη καὶ ἐδημοσεύθη ἡ Μαύρη Βίβλος τῶν Πατριαρχείων, ποῖοι ἦσαν οἱ τότε Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς οἱ διακόψαντες τὰς σχέσεις τῶν Πατριαρχείων μετὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ οἱ τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους ἀπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν Σχολείων ἀποσκορα-

κίσαντες, ποῖοι ἐξεφώνησαν λόγους διεγερτικούς κατὰ τῶν καθ' ἑαυτῶν ἐντὸς τῶν ἐκκλησιῶν, ποῖοι ὕψωσαν σιμλίαν ἑλληνικὴν καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας των καὶ κατὰ τῶν Τούρκων μύδρους ἐξεσφενδόνησαν καὶ ποῖοι τέλος συμμετέσχον εἰς τὰς ἐξωφρενικὰς ἐκείνας κατὰ τὴν ἀναχωρῆν ἐκδηλώσεις ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως.

Ταῦτα πάντα εἶνε πασίγνωστα, ὡς καὶ Σεῖς δὲν δύνασθε νὰ ἀρνηθῆτε. Σᾶς ἐρωτῶ δὲ τώρα μὲ ποῖον τρόπον καὶ μὲ ποῖα μὲ ποῖα μέσα εἶνε δυνατὸν νὰ γεφυρωθῆ τὸ χάσμα τὸ ὁποῖον διηνοίξατε μεταξὺ τῶν δύο στοιχείων καὶ νὰ βελτιωθῆ ἡ ἀξιοθρήνητος καὶ ἀπελπιστικὴ αὕτη κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν εὐρισκόμεθα; Ἄλλὰ καὶ μήπως εἶνε δυνατὸν νὰ διορθωθῆ ἡ τοιαύτη κατάστασις, ἐνόσῃ ἡμεῖς ἀναδιβάζομεν εἰς τὰ ὑπατά τῆς ἐκκλησίας ἀξιώματα ἀνθρώπους ἀνεπιθυμητούς, ἐνόσῃ ἡμεῖς ἐπιτρέπομεν νὰ μᾶς ὁμοιωθῶν πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἅπαξ ἀπεεῖχθησαν κηλιζόμενα, ἅπαξ ἐφάνησαν ὅτι ἐυσηρέστισιν τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν καὶ ἐθίζαν τὰ αἰσθητά τῶν Τούρκων συμπατριωτῶν μας;

Βεβαίως ἕκαστος ἀπὸ Σας γνωρίζει τὸν ἑαυτὸν καὶ ἔμαθεν ἤδη τί φρονεῖ δι' ἑαυτὸν ἢ κοινὴ Τουρκικὴ γνώμη, ὡς βεβαιωθῆ δὲ ἕκαστος ὅτι ἀκόμη περισσότερα θὰ μάθῃ καὶ θὰ ἴῃ ἐφόσον τηρεῖται τοιαύτη στάσις καὶ πολιτεία ἐκ μέρους Σας καὶ ἐφόσον παρατείνεται ἡ κατάστασις αὕτη.

Καὶ ἐνῶ πολὺ καλὰ γνωρίζετε καὶ τὸ αἰσθάνεσθε ὅτι Σεῖς δὲν θὰ εἰσπορέσητε νὰ διορθώσητε τὴν οἰκτραν αὐτὴν κατάστασιν διὰ τὰς πολλὰς κηλίδας τὰς ὁποίας φέρετε ἐπὶ τῶν μετώπων Σας, πῶς πρέπει νὰ ἐρμηνευθῆ καὶ ποῦ πρέπει νὰ ἀποδοθῆ ἡ ἐπιμονὴ καὶ τὸ πείσμα Σας εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἰδίου σκοτεινοῦ δρόμου τὸν ὁποῖον ἐπιάσατε; Παρακαλῶ ἔτσι πρέπει νὰ σκέπτονται οἱ λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου καὶ οἱ καλοὶ ποιμένες λογικῶν προβάτων, ποιμένες οἱ ὁποῖοι τρέφουσιν ἔστω καὶ τὴν παραμικρὰν ἀγάπην πρὸς τε-

τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος των; Νομίζω ὅτι ἔπρεπε καὶ πρέπει τὸ πᾶν νὰ θυσιάσητε χάριν τοῦ συμφέροντος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, οἷοτι, ἀφοῦ βλέπετε ὀλοφάερα ὅτι Σεις μετὰ ἰδικὰ σας πρόσωπα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διορθωθῇ αὐτὴ ἡ κατάστασις ἐὰν δὲν εἴσθε ἀχιμάλωτοι καὶ δοῦλοι τῶν παθῶν καὶ τῶν ἰδιοτελειῶν σας, ὅποια ζημία καὶ βλάβη θὰ παροέκυπτεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὁ Ἔθνος, ἐὰν διὰ τινὰ καιρὸν ἐθυσιάσετε τὴν ἐγὼπάθειάν σας καὶ ἀφίνατε τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους εἰς ἐκείνους ἐναντιὸν τῶν ὁποίων δὲν ἐλέχθη τίποτε μέχρι σήμερον καὶ διὰ μέσου τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἐλπίς καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ βελτιωθῇ ἡ κατάστασις.

Ἄς εἴσθε βέβαιοι ὅτι καμμύοντες ἐπὶ πλέον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὴ θέλοντες νὰ ὁμολογήσητε τὴν ἀλήθειαν, μὴ βλέποντες δὲ εὐλογον νὰ θυσιάσητε τὸ ἐγὼ σας χάριν τοῦ συμφέροντος τοῦ Ἔθνους, ἀλλ' ἐμμένοντες εἰς τὸ πείσμα σας, δὲν θὰ ἀφήσητε καλὰς σελίδας εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας· διότι συνεπεία τῆς δεινῆς καὶ ὀλονὲν ἐπιδεινουμένης καταστασεως θὰ ἔλθῃ ἡμέρα—καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη εἶνε ἐγγύς—καθ' ἣν καὶ αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι Χριστιανοὶ οἱ ὁποῖοι φαίνονται σήμερον ὅτι Σας σέβονται καὶ Σὸς ἀγαποῦν, ἐὰν θὰ συνηθῶσι νὰ ὑπομείνουν τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα θὰ προκόψουν ἀπὸ τὴν στάσιν σας καὶ ἐπομένως θὰ εὑρεθοῦν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξεγερῶσιν ἐναντίον Σας.

Ἀπὸ εὐτελεῖς καὶ ἰδιοτελεῖς σκοποὺς ἐλαυνόμενοι καὶ ἀπὸ αὐταπάτην πάσχοντες παρεξηγήσατε σκοπίμως τὴν ἰδικὴν μου εὐλογον στάσιν καὶ σώφρονα πολιτείαν καὶ προέδητε εἰς τὴν καθαίρεσιν μου. Δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι ἐνόσφ' ἐγὼ ἐξακολουθῶ τὸν ἱερὸν καὶ ἔθνοφελῆ ἀγῶνα μου, Σεις θὰ προβῆτε καὶ εἰς τὸν ἀφορισμὸν μου καὶ τὴν ζωὴν μου αὐτὴν ἀκόμη θὰ ἐπίδου' ευθῆτε καὶ θὰ διανοηθῆτε νὰ μὲ φονεύσητε ἀλλ' ὅλα ταῦτα οὐδὲν σημαίνουσιν ἀπέναντι τοῦ ἱεροῦ ἀγῶ-

νος μου καὶ εἰς οὐδὲν λογίζομαι τὸν θάνατον, Σας τὸ προλέγω ὅμως καὶ Σας τὸ διαβεβαίω μὲ τὸν ἐπισημότερον τρόπον ὅτι καὶ ἂν ἐγὼ ἀποθάνω ἀκόμη, οὐχ ἦττον αἱ ἀρχαὶ μου, αἱ πεποιθήσεις μου καὶ τὸ πρόγραμμα μου δὲν θὰ ἀποθάνωσιν, ἀλλὰ—ἂν ὄχι σήμερον—πάντως ἐντὸς μικροῦ διαστήματος θὰ ὑπερισχύουσιν καὶ θὰ στεφθοῦν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας.

Τότε δὲ ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Ἔθνος ἐμὲ μὲν θὰ μακαρίζη καὶ θὰ εὐγνωμονῇ, Σεις δὲ οἱ ὁποῖοι θὰ ἀποδειχθῆτε ἀργότερον ὡς παρεμβαλόντες ἐμπόδα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματος μου καὶ θὰ φανῆτε ὡς ὑπαίτιοι τῶν ἐν τῷ μεταξῷ τούτῳ συμβησομένων κακῶν, σκέπτεσθε ἄρα γε πῶς θὰ Σας ἀναφέρῃ ἡ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ ταῦτα λοιπόν, ἐὰν δὲν λάβητε ὑπ' ὄψιν τὰ καὶ προηγουμένως καὶ τώρα τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα λεγόμενα καὶ γραφόμενα μου ἐγὼ θὰ περιέλθω εἰς τὴν ἀνάγκην, πρὸς πρόληψιν τῶν ἐπικειμένων κακῶν καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἱεροῦ μου πόθου καὶ σκοποῦ νὰ λάβω τοιαῦτα μέτρα ἐκ τῶν ὁποίων ἴσος θὰ προκύψωσι καὶ τινὰ δυσάρεστα καὶ λυπηρὰ διὰ τὰ ὁποῖα Σεις καὶ μόνοι θὰ εἴσθε ὑπεύθυνοι καὶ ὑπόλογοι ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ πάλιν λυποῦμαι ἀναλογιζόμενος τί ἄρα γε ἔχει νὰ ὑποστῆ ἡ μέχρι σήμερον ἀμόλυντος ἀγαπημένη μου Ἐκκλησία ἐκ τῶν τυχόν συμβησομένων κακῶν κακῶν.

Τέλος πάντων· εἶνε ἀποφασισμένον νὰ ἐκτελεσθῇ ἐξάπαντος τὸ ἱερὸν πρόγραμμά μου καὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ δὲν φαντάζομαι νὰ ἀναχαιτίσῃ καμμία δύναμις, διότι τὸ ζήτημα εἶνε θρησκευτικὸν καὶ ἔθνικόν, τοῦ τε Τουρκικοῦ καὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ ὑφισταμένη ἐχθρότης καὶ δυσπιστία μὲ πείθευσιν ὅτι τῆς τοιαύτης ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματός μου περιμένει ἡ Κυβέρνησις καὶ τὸ Τουρκικὸν ἔθνος ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους Χριστιανοὺς οἱ ὁποῖοι διαδιούμεν ἐν Τουρκίᾳ καὶ οἱ ὁποῖοι ἐ-

πιθυμοῦμεν βεβαίως νὰ συμφιλιωθῶμεν καὶ νὰ εὐρισκόμεθα εἰς ἀγαθὰς σχέσεις μὲ τὸ κρατοῦν στοιχεῖον.

Καὶ τὸ μὲν πρόγραμμα μου, ἐπαναλαμβάνω, θὰ ἐκτελεσθῇ ἀφεύκτως, ὑμᾶς ὅμως λυποῦμαι ὅτι θὰ ἐπιδειχθῆτε κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ κακὰ ἐμπόδια· διὸ καὶ παρακαλῶ τὴν φορὰν ταύτην πλεον νὰ σκεφθῆτε καλῶς καὶ νὰ λυπηθῆτε τοῦλάχιστον τὸν ἑαυτὸν Σας, ὥστε νὰ προσπαθήσητε νὰ μὴ γίνητε ὄργανα κακοῦ, νὰ συμπράξῃτε δὲ μάλλον εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματός μου.

Σᾶς ἐξορκίζω εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην σας τοῦτο νὰ κάμητε καὶ τοῦτο περιμένω ἀπὸ Σᾶς ἀνυπερθέτως καὶ χωρὶς διασταγμὸν νὰ κάμητε ἄλλως Σᾶς εἰδοποιῶ ἐκ τῶν προτέρων — καὶ τοῦτο διὰ τελευταίαν φορὰν — ὅτι, ἐπιρρίπτων ἐφ' ὑμῶν ὄλων τὴν εὐθύνην, θέλω λάβει σοβαρὰ μέτρα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ποθουμένου πλὴν ἱεροῦ καὶ ἐθνοσωτηρίου σκοποῦ μου
Διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ.

Ἐν Πέραν, Ταρῆ Βασῆ, 3 Μαρτίου 1924

Ὁ Γενικὸς Ἀντιπρόσωπος τῶν ἐν Ἀνατολῇ Τουρκορθόξων Πρόεδρος τοῦ
Τουρκικοῦ Συνδέσμου
«Συμφιλιώσεως»